

तूष्णीकाम् अव्य० तूष्णीम्+अकृचप्रकरणे तूष्णीमः काम्
वक्तव्यः वाचि० काम् मित्त्वादन्यादचः परः । तूष्णीं
शब्दार्थे । “तूष्णीकामास्ते” सि०कौ० ।

तूष्णीङ्गम् अव्य० तूष्णीं गङ्गा यत् “अन्यपदार्थे च संज्ञा-
याम्” पा० बह्व्रीह्यर्थे अव्ययी० । १देशभेदे । “अपां-
ह्रदं च पुण्याख्यं शृगुतङ्गं च पर्वतम् । तूष्णीं गङ्गे
च कौन्तेय । सामान्यः सप्तपस्थुश्च” भा०व० ११५अ० ।
तूष्णीङ्गम् इत्यत्र सप्तम्या वा न व्यम् ।

तूष्णीम् अव्य० तूष् वा०नीम् खरादि । १मौने(चुपकार)अमरः ।
“यत्किञ्चित् दश वर्षाणि सन्निधौ प्रेक्षते धनी । भुज्य-
मानं परैस्तूष्णीं न स तल्लब्धुमर्हति” मनुः “परैर्वा
कीर्त्यमानेषु तूष्णीमास्ते पराङ्मुखः” भा०शा० १०३अ० ।
तूष्णींशब्दे उपपदे “तूष्णीमि भुवः” ज्ञाणसुलौ तूष्णीं
भूय तूष्णीं भावम् । “तूष्णींभूय भयादासाञ्चक्रिरे ऋगप-
त्त्रिणः” भट्टिः । ज्ञा च इति” पा०वा समासाभावेतूष्णीं भूत्वा ।
तूष्णीभाव पु० तूष्णीम्+भू-वञ् । तूष्णीम्भवने मौनावल-
म्बने “अनिमिषनयननिरीक्षणे तूष्णींभावादयस्तत्” सा०
द० “तूष्णींभावेऽपि विज्ञेयं न चेद्भवति कारणम्” भा०
शा० १०३अ० ।

तूस्त न० तृस-वा० तन् दीर्घश्च । १रेणौ । २जटायाञ्च मेदि०
३पापे ४सूक्ष्मे च शब्दच० ।

वि+तूस्त-णिच् । तूस्तस्य हनने । वितूस्तयति तूस्तं केश
इत्येके जटीभूताः केशा इत्यन्ये पापमित्यपरे सि०कौ० ।
हृण्ण न०टहि-भावे ल्युट् । हिंसने । [वा तत्र पाठः तत्त्वार्थे ।
हृण्ण पु०स्तेने निघण्टुः । रिक्तोत्थत् पाठान्तरम् हृणा त्रिकेति
हृण्ण गतौ स्वा० पर०सक० सेट् । तृच्छति अतृच्छीत् ततृच्छ ।
हृण्ण पु० तृञ्-अच् । काश्यपे ऋषौ तस्यापत्यं गगौ यञ् ।
तार्क्ष्यं गरुडे अरुणे विहगमत्वे च तार्क्ष्यं शब्दे दृश्यम्
हृणाक पु०तृच्-आकन् । ऋषिभेदे ततोऽपत्ये शिवा० अच् ।
तार्क्ष्याक तदपत्ये ।

हृत्ति पु० तृञ्-इन् । तसदस्योः पुल्ले ऋषिभेदे । “येभि-
स्तृत्तिं दृषणा त्वासदस्यवम्” ऋ० द० २२।७ । “त्वासद-
स्यवं तसदस्योः पुलं तृत्तिमेतन्नामकम्” भा० ।

हृत् न० तृप्-क प्रथो० । जातोफले ।
हृ(तृ)च न० तिसृष्याष्टचां समाहारः तिस्र ऋचो यत्र वा
अचसमा० वा सभ्यसारणम् । समानदेवताकानां समान-
च्छन्दस्कानाष्टचां त्रये २तद्युक्ते अनुवाकसूक्तादौ त्रि० ।
“मधुवाता तृचं जपेत्” हेमाद्रिः । “याओष-

धोरिति हृचैर्षपत्युदपालवत्” कात्या० श्रौ० १७।१।८।
सूक्तपरत्वे न० “गायत्रं तृचं दश त्रयीषु विद्यते”
निघ० १२।४० । वा संप्रसारणाभावे तृचमप्यत्र ।

हृण भच्चे तना० उभ० सक० सेट् । हृणोति तृणोति हृणुते-
तृणुते । अतृणोति अतृणोति । उदित् तृणित्वा-हृणुत् ।
हृण न० तृह-नक् हलोपश्च । १नडादौ, खटे (खड्) ।
अमरः । “तृणेन वात्येव तयाऽसुगम्यते” नैष० । “लघु-
र्वहृत्तृणं नरः” भाचः । तृणस्यायं शिवा० अच् ।
तार्क्ष्यं तृणजन्ये वङ्गौ पु० “तार्क्ष्यातार्क्ष्येभ्यं नास्तीति”
जगदीशः । तृणसम्पन्निभावे त्रि० । घोषादि० उत्तर-
पदस्थे तृणशब्दे पूर्वपदमाद्युदात्तम् । यामतृणमित्यादि०
समूहार्थे पाशा० य । तुग्या तृणसमूहे स्त्री तत्र
भवः । उत्करा० भत्वर्थे छ नडा० कुक् च । तृणकीय
तृणभवे त्रि० ।

स्वल्पं तृणं कन् । तृणक स्वल्पतृणे “क्रीणीषेतास्तृण-
केनापि राजन्” भा०श्रौ० ६३अ० । स्वार्थे क । तत्त्वार्थे ।
हृणकर्ण पु० तृणमिव कर्णोऽस्य । ऋषिभेदे ततः शिवा०
अपत्यादौ अच् । तार्क्ष्यं कर्णं तद्गोत्रापत्ये । यस्का०वङ्गु
अथो लुक् । तृणकर्णास्तद्गोत्रापत्येषु ब० व० ।

हृणकाण्ड न० तृणानां समूहः द्रुवां काण्डश्च । तृणसमूहे
हृणकुङ्कुम न० तृणजातं कुङ्कुमम् । सुगन्धद्रव्यभेदे
राजनि० । “हृणकुङ्कुमं कटुप्लवं कफपित्तविना-
शनम् । वातशोकपापमकण्डूकुष्ठामदोषनाशनम् । परमं
भास्वरं तत्तु भिषग्भिः परिकीर्तितम्” राजनि०
तद्गुणा उक्ताः ।

हृणकुटी स्त्री तृणाच्छादिता कुटी शा०त० । तृणाच्छादिने
हृणे त्रिका० । तृणकुटीरादयोऽप्यत्र (कुडिघर) ।
हृणकूर्म पु० तृणमयः कूर्मः । तूष्वां शब्दभा० ।
हृणकेतु पु०तृणेषु केतुरिव अष्टत्वात् असारत्वाद् वा । १वंश-
हृत्ते, २बालहृत्ते, तृणद्रुमतृणध्वजावप्यत्र । राजनि० ।
स्वार्थे क । तत्त्वार्थे ।

हृणगण्ड पु० तृणमिव गण्डोऽस्य । उच्चिङ्गटे (उच्चिङ्गडा)
कीटभेदे मेदि० । [२तृणजलौकायाञ्च ।

हृणगोधा स्त्री तृणमिव गोधा । गोधाककलासे मेदि०
हृणगौर न० तृणमिव गौरं पीतम् । तृणकुङ्कुमे राजनि० ।
हृणग्रन्थि स्त्री तृणमिव ग्रन्थिरस्य । स्वर्णजीवन्त्याम् राज०
हृणग्राहिन् पु० तृणं गृह्णाति ग्रह-णिनि इत्तौ नीलमणौ
राजनि० ।